

Na de Paralympics
Wat doet sportieve roem?
SPORT E21-E23

Paralympics

Mooi die
Paralympische
Spelen,
maar beklijft
de boodschap
ook?

Handbiker Jetze Plat behaalde in Tokio drie keer goud.

FOTO ISSEIKATO/REUTERS

PARALYMPISCHE SPELEN

Mooi die Paralympics, maar beklift de boodschap ook?

De Paralympische Spelen in Tokio zijn in meerdere opzichten een succes. Maar wat gebeurt er daarna? „Ga mij nou niet vertellen dat zo'n evenement veel impact heeft op mijn dagelijkse leven.”

Door onze redacteur **Danielle Pinedo**

Sinds zijn terugkomst uit Tokio, vrijdagmiddag, heeft *mister Paralympics* Jetze Plat nog geen kans gezien om bij te slapen. De drievoudig paralympisch kampioen heeft een druk mediaschema. Vrijdagavond *Khalid & Sophie*, zondag *Humberto*, maandag *Koffietijd*.

Na zijn zeges bij de wegwedstrijd, tijdrit en triatlon ontving hij meer dan duizend berichten. Bijzonder al die aandacht, zegt hij, maar het blijft gek dat geen journalist bij hem aanklopte na

zijn acht wereldtitels. „Of niemand wil je, of ze willen je allemaal tegelijk.”

Tafeltennisster Kelly van Zon, die in Tokio haar derde individuele titel won en zilver in de dubbel, bekruipt eenzelfde gevoel. Toen een NOS-verslaggever deze week op haar afliep - ze had net goud gewonnen - zei ze plagend: 'Jullie staan hier nu al voor de derde keer. Daarvoor heb ik jullie vijf jaar niet gezien. Hoe zit dat?'

De Paralympische Spelen trekken relatief veel aandacht, maar de vraag is of de boodschap - inclusiviteit - beklift. Neemt het vooroordelen weg? Dwingt het

verandering af? Hoe groot is de impact van de Paralympische Spelen? *NRC* vroeg het aan mensen met een beperking, sporters en niet-sporters.

„Met de Paralympische Spelen kun je vooroordelen niet doorbreken, maar ik geloof wel dat alle aandacht voor imperfecte lichamen en de prestaties die ze leveren goed is”, zegt cabaretier Vincent Bijlo. „Met wat geluk bereik je daarmee het voorstadium van inclusiviteit. Met wat minder geluk blijft de gedachte hangen: o ja, die mensen mogen er ook zijn.”

CDA-Kamerlid Lucille Werner vindt het

„fantastisch” dat René van der Gijp zich bij *Veronica Inside* verwonderde over een tafeltennisser zonder armen met een batje in zijn mond. „Een paar jaar geleden werd er niet eens over gesproken.”

De Paralympische Spelen zijn niet zaligmakend”, zegt Rick Brink, verkozen tot officieuze minister van Gehandicaptenzaken in 2019. „Maar het begint wel bij de bewustwording dat niet iedereen eruit ziet zoals jijzelf. Zo'n evenement draagt daaraan bij.”

Lees verder op pagina 22

»

JETZE PLAT

'Ik wil jongeren inspireren'

Jetze Plat (30) behaalde drie paralympische titels in Tokio: op de wegwedstrijd, de tijdrit en de triathlon. Hij werd geboren met twee onvolgroeide benen.

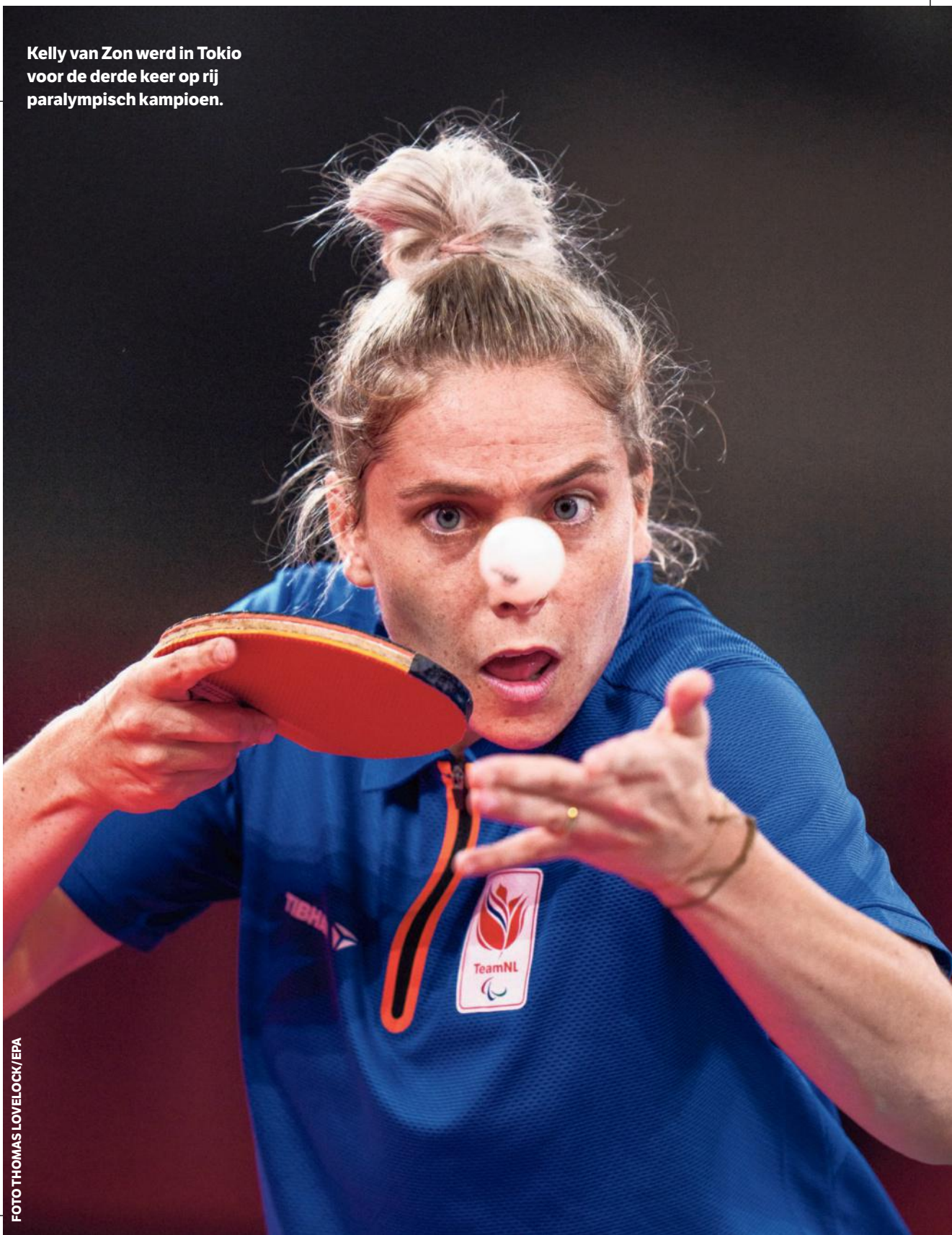
„Oh, noemen ze me in Nederland 'Mister Paralympics'? Mooi, toch? Ik ga er heus niet van naast mijn schoenen lopen, maar het is goed dat het evenement zo leeft.

„Na mijn terugkomst uit Japan ga ik van de ene naar de andere talkshow. Ook daaraan zie je de impact van 'Tokio', want na 'Rio' [waar hij goud won op de triathlon en brons op het handbiken] zat ik nergens. Afspraken werden vaak op het laatste moment afgezegd. Nu ontloft mijn telefoon. In het vliegtuig ga ik die duizend ongelezen berichten eens rustig lezen.

„Ik geef niet graag kritiek op journalisten, ik ben ontzettend blij met hun aandacht, maar het blijft bijzonder dat ik in deze tijd overspoeld word door interviewverzoeken en bijvoorbeeld niet na mijn acht wereldtitels. Of niemand wil je, óf ze willen je allemaal tegelijk. „Ik ben geboren met een beperking aan mijn been. Omdat ik als kind niet naar school kon fietsen zijn mijn ouders op zoek gegaan naar een andere mogelijkheid. Tijdens een wandeling door het Vondelpark zagen ze per toeval iemand met een handbike fietsen. Dat bracht hen op een idee. Wat aanvankelijk een hulpmiddel was, is nu een transportmiddel.

„Met mijn prestaties op de Paralympische Spelen hoop ik mensen met een beperking, vooral jongeren, te inspireren. Ik vind het belangrijk dat zij aangepaste sporten kunnen beoefenen. Want we mogen dan in een goed geregeld land wonen, veel mensen met een beperking hebben geen idee wat de mogelijkheden zijn.

„Of de Paralympische Spelen voor meer inclusie zorgen vind ik lastig te beoordelen. Iemand met een beperking blijft 'anders'. Als je met je rolstoel door de supermarkt rijdt word je aangekeken. De vraag is of dat ooit zal veranderen. Maar misschien dwingen die breed uitgemeten levensverhalen van paralympische atleten meer begrip en respect af. Dat mensen denken: ze zijn best stoer.”

Kelly van Zon werd in Tokio voor de derde keer op rij paralympisch kampioen.

FOTO THOMAS LOVELOCK/EPRA

VINCENT BIJLO

'Iederéén heeft beperkingen'

Vincent Bijlo (56) is cabaretier, schrijver en columnist. Hij werd blind geboren en vertelt daarover in zijn voorstellingen.

„In 2004 was ik speciaal verslaggever voor *Trouw* op de Paralympische Spelen in Athene. Vooral de stemming onder sporters is mij bijgebleven. Die vonden zich - met name de zwaardere gehandicapten - bevrijd van hun dagelijkse geklooi met verzorgers. Die verzorgers waren mee, maar de rollen waren plots omgedraaid; de gehandicapten stonden in de schijnwerper. Dat maakte hen mondiger en dat leidde tot wrijving. Verzorgers vertelden me dat ze niet begrepen waar die grote bek vandaan kwam. Thuis waren ze zo meegaand ...

„Ik beschouw mezelf niet als gehandicapt, maar als iemand die praktische problemen ondervindt en iets moet vinden om die te lijf te gaan. De term 'gehandicapt' is een door de omgeving opgelegd stigma. Iederéén heeft beperkingen. De een durft niet naar buiten vanwege een slecht functionerend darmsysteem, de ander lijdt aan

angstaanvallen of is extreem verlegen. Omdat beperkingen niet zichtbaar zijn, wil dat niet zeggen dat ze niet vrijheidsbeperkend zijn.

„Een olympiër wordt vaak gezien als iemand met een perfect lichaam die iets tot in de perfectie kan. Een paralympiër is dus iemand met een imperfect lichaam die iets tot in de perfectie kan. Ik vergeet nooit de geïmponeerde blik van Bettine Vriesekoop, die in Athene tafeltenniste met een paar mensen zonder armen - ze speelden met een batje aan een stang. 'Een behoorlijk hoog niveau', zei ze. 'Dat moet je niet onderschatten.'

„Soms verbaasde ik me de afgelopen dagen over de manier waarop Herman van der Zandt het *Paralympisch Journaal* presenteerde. Alsof hij in de verkeerde versnelling schoot. 'Wat gewéldig dat iemand ondanks zijn handicap met zo'n stang met een batje speelt ...' Hij spreekt ook van 'mensen met mogelijkheden'. Een onprettige vorm van neppositivisme.

„Ik heb vrienden die niet naar de Paralympische

Spelen willen kijken omdat ze het voyeuristisch en gênant vinden. In onze maatschappij worden gehandicapten buiten beeld gehouden. Hoe vaak zie je rolstoelers op straat? Of blinden in een Vinexwijk? Vagabonden en dorpsgekken bestaan niet meer. Als iemand uit de toon valt bellen we 112.

„In Frankrijk sloeg een moeder ooit de handen voor de ogen van haar kinderen, omdat ze niet wilde dat die met mij geconfronteerd werden. En dan ben ik alleen maar blind hè? Mijn eveneens blinde broer werd in hetzelfde land verzocht een café te verlaten door de kastelein. 'Meneer, u haalt de loop eruit ...'

„Met Paralympische Spelen kun je dat soort denkbeelden en vooroordelen niet doorbreken, heus, maar ik geloof wel dat alle aandacht voor imperfecte lichamen en de prestaties die ze leveren goed is. Met wat geluk bereik je daarmee het voorstadium van inclusiviteit. Met wat minder geluk blijft de gedachte hangen: o ja, die mensen mogen er ook zijn.”

KELLY VAN ZON

'Hoe je het ook wendt of keert, paralympiërs zijn niet 's werelds besten'

Kelly van Zon (33) won in Tokio haar derde paralympische tafeltennistitel op rij. Ze werd geboren met een verminderde spierfunctie in haar linkerbeen.

„Mensen kennen mij als een nuchter mens die zegt waar het op staat. Ik maak dingen niet mooier dan ze zijn. Toen een NOS-verslaggever deze week op mij afliep - ik had net goud gewonnen - zei ik plagend: 'Julie staan hier nu al voor de derde keer. Daarvoor heb ik jullie vijf jaar niet gezien. Hoe zit dat?' „Als je uitblinkt op een topsportevenement staan de media voor je in de rij. Je moet jezelf als paralympisch sporter verkopen, dus ik ga echt geen interviews afslaan omdat er buiten

de Paralympische Spelen om zo weinig aandacht voor ons is. Maar lachwekkend is het natuurlijk wel hè. Ja, ook *NRC* doet daaraan mee.

„Het is *amazing* om je te kunnen meten met andere gehandicapten op het hoogste niveau, maar ga mij nou niet vertellen dat zo'n evenement veel impact heeft op mijn dagelijkse leven. Niet écht.

„Het is waar dat die gouden plakken deuren hebben geopend. Ik hoor vaker dat ik bij bedrijven moet aankloppen als ik stop met tafeltennissen. En als ik terug ben in Nederland kan ik vast bij een talkshow aanschuiven. Maar met de term 'inclusiviteit' kan ik weinig. Dan maak je het groter dan het is.

„Ik ga mijn eigen prestaties niet onder de grond trappen, maar we hebben natuurlijk wel te maken met de *paralympische* spelen. We trainen keihard, als je niet fulltime traint bent je tegenwoordig kansloos.

„Het gaat er zeer professioneel aan toe. Maar het niveau is minder hoog dan op de Olympische Spelen en dan heb je ook nog al die klassen waar de buitenwereld weinig van begrijpt. We zijn bevoorrecht - en ik weet dat ik mij met deze uitspraak niet populair maak - dat sportkoepel NOC-NSF paralympische atleten als topsporters beschouwt en hen ook zo behandelt. We zijn, hoe je het ook wendt of keert, niet de besten van de wereld.”

FOTO PHOTO-PRESTIGE

FRANCIS MARIA

'Door mijn big smile open ik deuren'

Francis Maria (27) werkt in de gehandicaptenzorg en speelt in het Nederlandse amputatieteam.

„Niet zo lang geleden ben ik vader geworden, dus ik heb weinig van de Paralympische Spelen in Tokio kunnen zien. Maar eerdere edities heb ik wel gevolgd en ik vond ze zeker inspirerend. Ik ben iemand die nooit opgeeft en paralympische sporters hebben dezelfde mentaliteit.

„Op mijn elfde kreeg ik hevige pijn in mijn knie. Die zwol op en na een aantal dagen kon ik niet meer lopen. Er werden foto's gemaakt, ik kreeg medicatie en moest testen ondergaan. Toen bleek dat ik botkanker had werd ik geopereerd en kreeg ik chemo.

„De chirurg zei vooraf dat er een kans was dat ik een been zou verliezen. 'Prima', zei ik, 'maar dan wil ik wel een nepbeen.' Ik ben altijd heel sportief geweest. Voor mijn ziekte voetbalde ik op Curaçao bij Union Deportivo Tera Cora, ik

kon me geen leven zonder sport voorstellen.

„Mijn moeder zei tegen de chirurg dat ze liever een kind met één been wilde dan geen kind - de artsen vreesden voor uitzaaiing als mijn rechterbeen gespaard werd. Zelf heb ik me ook snel neergelegd bij de amputatie. Door mijn *big smile* en openheid zorg ik dat deuren voor mij als gehandicapte opengaan. Ik heb me nooit buitengesloten gevoeld. Dat ik in de gehandicaptenzorg werk, helpt daar wel bij.

„Wat mij wel dwars zit is dat ze op de Paralympische Spelen alleen voetbal voor visueel beperkten hebben, niet voor mensen met één arm of één been, zoals ik. Ik speel sinds 2014 als linksachter in het Nederlandse amputatieteam en sinds 2019 in het amputatieteam van PSV. Mijn droom is ooit op de Paralympische Spelen uit te komen. Waarom wel rolstoelbasketbal en -tennis, maar geen voetbal op krukken? Zijn wij soms geen gehandicapten?”

'Alle aandacht voor imperfecte lichamen is goed'

FOTO RENKO DE WAAL/ANP

FOTO VINCENT JANNINK/ANP

Rick Brink (35) was vanaf de zomer van 2019 anderhalf jaar de officieuze minister van Gehandicaptenzaken. Hij lijdt aan de broze-bottenziekte.

„De openingsact van breakdancer Redo bij het Songfestival. Het coververhaal over presenta-

tor Eva Eikhout in *Linda.meiden* van deze week. De door dj cripple X verzorgde *silent disco* op het circuit van Zandvoort. Het draagt bij aan een betere beeldvorming rond mensen met een beperking.

Met de Paralympische Spelen is het niet anders. Die sporters laten zien dat ze veel meer zijn dan hun beperking. De nadruk ligt op hun talenten, niet op hun medische uitdaging. Onderschat niet wat dat doet met kijkers.

„Ik wil niet zeggen dat de Paralympische Spelen zaligmakend zijn. Het is gek dat de paralympische sporters en hun olympische collega's in de aanloop naar hun respectievelijke evenementen nauwelijks met elkaar optrekken. Die twee groepen zouden veel van elkaar kunnen leren. Samen optrekken draagt bij aan de inclusiviteit.

„Er is nog heel veel te doen. Dingen die je niet met betere beeldvorming kunt oplossen. Gehandicapte kinderen moeten in hun eigen omgeving naar school kunnen. Openbare gebouwen, restaurants en het OV moeten toegankelijker worden. Te weinig gehandicapten hebben een baan. Maar het begint wel bij de bewustwording dat niet iedereen eruit ziet zoals jij.

„Grosso modo ben ik altijd onderdeel van het normale, sociale leven geweest. Maar ook ik heb pijnlijke dingen meegemaakt. Zoals die keer, ik moet een jaar of vijftientwintig zijn geweest, dat ik bij de slager kwam. De man boog voorover en zei: 'Wil je een stukje worst?' Hij luisterde niet naar wat ik zei. Hij zag alleen een leuk, klein mannetje. En alle kleine mannetjes willen worst.”

LUCILLE WERNER

'We zitten te veel in de wegmoffelmodus'

naar de plek voor de finaleronde uitzenden? We kunnen het er ook uitknippen. Daar stemde ik niet mee in. Mogelijk zou het de eerste dagen veel reacties opleveren, maar daarna praatte niemand er meer over.

„Als het om mensen met een handicap gaat - Nederland telt er twee miljoen - zitten we te veel in de wegmoffelmodus. Waarom zou je zo'n loopje eruit knippen? Omdat het afleidt? Omdat je mij daarmee in bescherming neemt? Zijn mensen met een handicap geen onderdeel van de maatschappij?

„Ik vind het fantastisch om die paralympische sporters te volgen. Maar vanuit de inclusiviteitsgedachte is het logischer zo'n festijn tegelijk met de Olympische Spelen te organiseren. Sterker: je zou het geen aparte naam moeten geven. Ge-

woon: een evenement waar sport wordt beoefend. Waarom zou dat *niet* haalbaar zijn? „Het is niet meer van deze tijd om eerst een evenement voor valide mensen te organiseren en een paar weken later een voor mensen met een beperking. Ik zeg niet dat je valide sporters tegen sporters met een handicap moet laten uitkomen - al sluit ik dat voor de toekomst niet uit - maar schaf het onderscheid om te beginnen af.

„Dat neemt niet weg dat ik het fantastisch vind dat er een half miljoen mensen naar de paralympische uitzendingen van Herman van der Zandt kijken. En dat René van der Gijp zich bij *Veronica Inside* verwondert over een tafeltennisser zonder armen met een batje in zijn mond. Een paar jaar geleden werd er niet eens over gesproken.”

FOTO BAS CZERWINSKI/ANP

Lucille Werner (53) is CDA-Kamerlid en presenteerde woordspelprogramma Lingo. Door zuurstofgebrek bij haar geboorte loopt ze moeilijk.

„Voor ik *Lingo* ging presenteren vroegen de makers: moeten we je loopje van de presentatiedesk